

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO

 se nahaja v Trstu ulica Boschetto 5,
Telefon 1570.

UPRAVNIŠTVO

Dunaj V. — Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

○ ○ Rokopisi se ne vračajo. ○ ○

Naročnina:

za celo leto 4.40

za pol leta 2.20 K

za četrt leta 1.10 K

Posamezna številka 18 vin.

Nekdaj in sedaj.

Burni marčni dnevi leta 1848. so tudi v vrstah proletarstva vzbudili nade, da je končno vendar tudi zanj napočila doba vstajenja in enakopravnosti. Suženjske verige so ležale zdrobljene na tleh in od ust do ust je odmevalo geslo: Jednakost, svoboda in bratstvo. Z obnovljenimi silami je započelo novo življenje in gibanje na vseh koncih in krajih in nepopisno je bilo veselje vsled zmage nad onim plemstvom, ki je stoletja in stoletja s pomočjo verske blaznosti ob tla tiščalo ves tedanji svet. Združena sta šla meščan in proletarec v boj in medsebojna podpora do skrajnosti, to je bila prisega, katero je vsaj delavstvo vpoštevalo pri gigantičnem boju. Leto 1848 in naslednja leta so minila in ne brezuspešno. Na tleh je ležala zdrobljena moč tistih, ki so si vedno domišljali, da je njih nadvlada neskončna in se zanašali na svoje poslanstvo od Boga, kar jim je duhovščina proti dobremu plačilu kaj rada potrjevala. Toda nade vstajajočega proletarijata se niso hotele uresničiti. Nasprotno, ogoljufano delavstvo je kmalu spoznalo, da se je njegovim prejšnjim sovražnikom pridružil nov pristaš in sicer pristaš kateremu je delavstvo pomagalo v sedlo. Poleg nazadnjaškega plemstva in fanatične duhovščine je začelo vzdigovati svojo glavo ošabno meščanstvo, ono meščanstvo, ki je hladnokrvno prelomilo svojo prisego zvestobe napram svojemu zavezniku v težkih dnevih boja. Proletarec pa je ostal zopet osamljen v sredi človeške družbe in poželjivo so ga spremljali požrešni pogledi združene nove koalicije njegovih sovražnikov. Suženjske vezi, ki so ga prej dajale v brezpogojno posest plemstva in duhovščine, so sicer padle in v novih razmerah je stal enak šibki barčici na razburjenem morju svoboden, osebno nedotakljiv. Toda kaj kmalu je spoznal pravo vrednost te svobode, ki mu je nudila edino priliko svobodno poginiti na meji svojega bivšega zaveznika meščana, kateri se je med gem že prilagodil novim razmeram in v globokih požirkih sesal, v objemu s svojimi prejšnjimi tlačitelji, bratstvo in enakost. Nihče ta ni imel več poditi z bičem v roki na delo, nihče ni imel pravice mu zapovedovati kaj naj dela, toda tudi nihče ni imel več dolžnosti, da ga nasiti ko je postal lačen in da mu da strehe, da se pod njo odpočije od trudapolnega dela. Imel je torej svobodo na vseh koncih in krajih, ki pa je bila popolnoma odvisna od združenih sesalk: plemstva, duhovščine in meščanstva. Nove razmere so pa tudi temeljito vplivale na splošno gospodarstvo. Namesto poljedelstva in živinoreje se je začela širiti industrija in nekdanjemu kmetu tlačanu so se na stežaj odprla vrata tovarn, rudnikov in prometnih naprav.

Svoboden proletariziran kmet je lahko skozi nje vstopal in prodajal svojo, po težkih bojih in še večjih žrtvah, pridobljeno svobodo za skromen košček hrupa in majhen

del strehe. Moderno suženjstvo je nastopilo svojo dobičkanosno pot. Plemstvo, kateremu so nove razmere onemogočevale izsesavanje svojih tlačanov in sužnjev, je začelo propadati in sloji, ki so mu bili prej na milost in nemilost izročeni, so iskali novo zavetišče, katero jim je zadovoljno nudil meščanski rokodelc. Iz skromnega meščanskega rokodelca se je s pomočjo razvijajoče se tehnike razvil mogočen industrijalec, ki je na podlagi s tujo pomočjo pridobljenega bogastva lahko tekmoval s svojim nekdanjim izkoriščevalcem, poljedelskim plemičem. Slednji je spoznaoč novosilo in uvažajoč nove razmere, kaj kmalu spoznal, da mu vzraščajo mogočen nasprotnik, katerega se le tedaj ubrani, če se tesno z njim združi.

Snovati so se začele organizacije, ki so postajale od leta do leta popolnejše in ki dandanes že združujejo skoraj ves kapitalističen svet. Pomen posameznega kapitalista in če je še tako imovit, je enak ničli, odločujočo besedo pa imajo v svetovnem gospodarstvu mogočne družbe, trusti i. t. d. Le vprašanje časa je, kdaj preidejo vsa svetovna proizvodna sredstva v izključno last ene same družbe. Narodnostne, verske in kulturne razlike ne igrajo pri tej velikanski tvorbi nobene vloge več in če vzlic temu še čitamo in slišimo o zanimanju za take stvari v kapitalističnih krogih, potem je to humbug najostudnejše vrste. Seveda tudi proletarijat vso to dolgo vrsto let ni spal. Spoznal je kaj kmalu, da mu svoboda, ki se mu je morala priznati, nikakor ne zadostuje v potrebah vsakdanjega življenja. Spoznal je tudi, da kot poedinec v človeški družbi nikdar ne bo dosegel tistih pravic, ki mu gredo po jasnih naravnih zakonih. Na svojo srečo je ob enem s suženjskimi verigami vrgel od sebe tudi vse upe in nade na čudeže in posluževati se je začel kulturnih napredkov, ki so mu bili v dobi suženjstva strogo prepovedan sad. Spoznal je, da tvori v človeški družbi jako važen, toda razredno od imajočih popolnoma odločen del, in da svoje pravice uveljavi le tedaj, če išče in najde so-interesentov v njemu enakih in podobnih slojih. To spoznanje je prodiralo seveda le korak za korakom in če upoštevamo, da so se mu protivile vse združene nasprotniške moči, potem pač razumemo težavno delo, ki si ga je v boju za obstanek naprtil vzraščajoč razred. Toda naraven razvoj je podpiral tudi ta naraven pojav in vzlic vsem težkočam in zaprekam, vzlic vsemu nasilju in kruti brutalnosti je vstrajal proletarijat na svoji jasno začrtani poti, dobro vedoč, da zmelje kolo časa vse v prah kar ima dvomljiv pogmu križati njegovo pot. In varal se ni. Danes, ko po širnem svetu ni več osebnega suženjstva, ko človeški trgovci ne vlačijo več svojega blaga po sejnih in ko svoboden delavec tudi svobodno prodaja, seveda le v okviru gospodarske premoči kapitalizma, svojo delavno moč, danes je tudi vzraščajoči pro-

letarijat zadobil v svetovnem koncertu tisto moč s katero mora ves človeški rod hočeš nočeš računati.

Na eni strani mednarodno organiziran kapital, ki se z vsemi dopustnimi in nedopustnimi sredstvi bori za svojo prevlado, na drugi strani milijone in milijone broječ zaveden proletarijat, pripravljen na odločilno bitko. To je današnja zgodovinska slika, kakor ji ga v svetovni zgodovini ni para. Mogočna sta nasprotnika, ki si stojita nasproti in od zmage enega ali drugega je odvisna bodočnost svetovnega človečanstva. Posamezni boji predstraž so že v polnem teku in vedno večje mase se prikazujejo na bojišču. Krut in neizprosen bo boj in vendar mora biti izvojevan v obrambo in ohranitev človeškega rodu.

Pred nami je začetek konca kapitalističnega nasilja, ki je v svoji brezobzirnosti skušal uvesti grozno strahovlado nad vesoljnim človeštvom, ki je pa v svoji slepi strasti povzročil le odrešitev rodu iz nenaravnih spon. Moderni sužnji se dvigajo na vseh koncih in krajih in gorje narodom, ki niso pravočasno umeli odposlati svojih regimentov pod rešilni prapor. Kakor leta 1848. tako tudi sedaj prihaja osvežajoči veter iz zapada. Razlika je le ta, da se sedaj ne bodo križale sablje z vilami in puške s krampi, temveč, da bo odločal uma bistri meč, ki bo odprl glave še zaslepljenim in brezbriznim in jih s pomočja kruha in mesa postavil na isto stališče, ki jim gre po vseh naravnih in človeških zakonih. Zgodovina ne laže in ker ne laže, ji kličemo:

Pozdravljen bodi začetek konca.

Revolucija in postavnost.

Karel Kautsky.

Po eni strani očitajo marksistom, da izločujemo človeško voljo iz politike, da nam je politika samotvoren proces. Po drugi strani pa trde naši kritiki nasprotno: da nam je naša volja več kot spoznanje dejanskih razmer. Razmere da razglašajo nemožnost vsake revolucije, mi pa da iz golega čustvenega fanatizma jahamo na revolucijski misli in se opajamo na njej. Za vsako ceno da hočemo politično revolucijo, četudi bi na dani postavnosti podlagi mnogo hitreje napredovali.

Med drugim postavljajo mene v nasprotje s *Friderikom Engelsonom*, ki je bil, kakor pravijo, svojčas tudi poln revolucijskornih čustev, ki pa se je tik pred svojo smrtjo izmodroval in spoznal nevzdržnost svojega revolucionarnega stališča.

Res je, da je Engels 1895 v svojem znanem predgovoru k Marxovim »Razrednim bojem na Francoskem« pokazal, kako silno so se izpremenili pogoji revolucijskega boja od 1848. Če hočemo zmagati, nam morajo slediti po njegovih mislih velike mase, »ki vedo, zakaj gre,« in »revolucionarci,« »puntarji« vspevamo mnogo boljše s postavnimi pripo-

močki, kot z nepostavnimi in s prevratom. Ampak pozabiti ne smemo, da je Engels imel v mislih le tedanji položaj. Kdor hoče izvedeti, kako je umeti Engelsove stavke, jih mora primerjati z Engelsovimi pismi, ki sem nanje pred kratkim opozoril v »Neue Zeit« (XXVII, 1. str. 7). Iz njih je razvidno, da je odločno zavračal mnenje, kakor da bi bil »miroljuben oboževalec postavnosti za vsako ceno.«

Komur ne zadoščajo ta pisma za oceno Engelsovega stališča napram revoluciji, naj prečita članek, ki ga je nekaj let pred svojim uvodom v Marxove »Razredne boje«, l. 1892. priobčil v »Neue Zeit« o »Socializmu na Nemškem«. Tam je izvajal:

»Kolikokrat nam je buržoazija svetovala, da se odrečemo revolucionarnim sredstvom pod vsemi pogoji in da se gibljimo v postavnih mejah — sedaj, ko je odpravljen izjemni zakon in ko velja enaka pravica za vse, tudi za socialiste. Žal, da ne moremo gospodom buržoazijcem ustreči. Kar pa ne pomenja, da v sedanjem trenutku ne obrachamo mi postavnosti na glavo. Narobe, postavnost navaja vodo na naš malin, in bili bi norci, če bi jo kršili, dokler se razmere ne izpremenijo. Mnogo bližje je vprašanje, če ne bodeta baš buržoazija in njena vlada kršili postave, da nas siloma uničijo? Mi čakamo. Dotlej pa: »izvolite prvi streljati, gospoda buržoazijska.«

Nedvomno je, da bodo prvi streljali. Lepega jutra bo nemška buržoazija in njena vlada sita preplavljajoče socialistične povodnji; zateče se k nepostavnosti, k nasilju. Kaj jim bo pomagalo? Nasilje lahko zatre majhno sekto na omejenem ozemlju; ampak doslej se ni odkrita sila, ki bi iztrebila po obsežni državi razširjeno stranko dveh ali treh milijonov ljudi. Protirevolucijska premoč lahko zavleče zmagoslavje, socializma za nekaj let, da nastopi potem tem zanesljivejša in popolnejša.« (X. 1. str. 583.)

To mesto kakor tudi omenjena pisma mora vpoštovati, kdor hoče prav umeti izvajanja Engelsovega uvoda o postavnosti, katera nam je prospešna. Vse prej so nego opustitev revolucijske misli.

Toda naši nasprotniki jo označujejo za odločno opustitev naziranja, ki stavlja vse na karto bodoče revolucije in ki pričakuje, da se ta revolucija ponovi po vzorcu z let 1830. in 1848. A kdor misli, da moje stališče nasprotuje Engelsovemu se moti. V resnici sem še pred Engelsovim uvodom, v drugi zvezi in v drugi obliki razvil do pice enake misli. V 12. letniku »Neue Zeit« sem priobčil članek o »Socialno demokratičnem katekizmu«, v katerem sem na široko razpravljaj vprašanje revolucije. Tam pravim:

»Revolucionarji smo, in sicer ne le v tem smislu, kakor je parni stroj revolucionaren. Socialni preobrat, ki po njem stremimo, se da doseči le s politično revolucijo, le z osvojitvijo politične oblasti. In edina državna oblika, v kateri je socializem izvedljiv, je republika, in sicer demokratična republika.«

Socialna demokracija je revolucijska stranka, a ne stranka, ki »dela« revolucije. Dobro vemo, da dosežemo svoje cilje le z revolucijo, vemo pa tudi, da ne moremo stresti revolucije iz rokava, kakor je naši protivniki ne morejo prepričati. Ne prihaja nam na misel, da bi »vprizorili« ali pripravljali revolucije. In ker ne moremo po svoji volji vprizoriti revolucijo, tudi ne moremo napovedati, kdaj, pod kakoršnimi pogoji in v kakšnih oblikah nastopi. Vemo, da razredni boj med buržoazijo in proletarijatom ne preneha prej, dokler si delavstvo ne osvoji politične oblasti, ki jo uporabi za uvedbo socialistične družbe. Vemo, da bo ta razredni boj vse obsežnejši in vse močnejši; da proletarijat po svojem številu in po svoji moralni in gospodarski sili neprenehoma raste, da je njegova zmaga in poraz kapitalizma neizogiben, ampak le zelo negotova ugibanja so mogoča o poslednji, odločilni bitki v tem družabnem boju. Vse to ni nič novega....

Ker nam ni o odločilnih bitkah družabnega boja nič znanega, ne moremo napovedati, če bodo krvave, če bo v njih vloga telesne sile velika ali če bodo dobojevane le z gospodarskimi, zakonodajalnimi in moralnimi sredstvi.

Pač pa je verjetno, da bodo v revolucijskih bojih proletarijata poslednja sredstva vse bolj prevladovala nad telesno, t. j. vojaško silo, nego v revolucijskih bojih meščanstva.

(Dalje prih.)

Iz lastnega doma.

Na drugem mestu smo poročali o velikem železničarskem gibanju na Angleškem in pokazali na vzroke tega gibanja, ki so v bistvu popolnoma enaki našim razmeram in torej tudi povod splošni nezadovoljnosti, ki vlada med delavci in uslužbenci vseh avstrijskih železnic brez izjeme. Kdor čita poročila iz raznih krajev v našem časopisu, ta gotovo ne dvomi, da so tudi pri nas strune do skrajnosti napete. In če si morda kak domišljav svetnik dovoljuje groznje, da ima vlada tudi proti razburjenosti zdravila v obliki pušk in bajonetov, potem ga z mirno vestjo zagotavljamo, da nas take groznje kar nič več ne zgražajo; nasprotno nam izsiljujejo pomilovanje naših uprav, katere vodijo taki kratkovidneži, ki s svojim nazadnjastvom podjetjem veliko več škodujejo kakor pa koristijo. Da je temu res tako, dokazuje velikanski shod delavcev severo-železniške delavnice v Floridsdorfu, ki se je vršil v tamošnjem »delavskem demu« dne 10. m. m. Vsi prostori velikanskega poslopja ko bili dobesedno nabiti in dvatisoč državnih železničarjev je prišlo poslušati poročilo svojih zaupnikov, ki so predložili želje svojih mandatarjev v železniškem ministerstvu in pri severo-železniškem ravnateljstvu.

V dvorani je poročal sodr. *Tantsin* na vrtu pa sodr. *Heider*. Šlo je za nujno potrebno ureditev mezd, za mezno avtomatiko, za odmorne dopuste in za sklicanje delavskih odborov. Zato so se zaupniki oglasili pri gori omenjenih uradih. Deputacijo je sprejel gosp. sekcijski svetnik *Böss*, ki je povedal, da je železniškemu ministerstvu pač znano, da misli severna železnica revidirati mezde svojih delavcev in da namerava jeseni predložiti tozadevne predloge ministerstvu. Kako misli stvar urediti mu pa ni znano, pač pa namerava ministerstvo sklicati jeseni osrednji delavski odbor, kateremu predloži načrte v zadevi odmornih dopustov in delavskega reda v odobrenje.

Željo, da delavski odbori skupno zborujejo, se bo vpoštevalo, glede stabilizacije bo pa mogoče šele tedaj govoriti, ko bo podal odbor za prihranke svoje poročilo. Ravnateljstvo je ravno tako odgovorilo in se odgovor razlikuje le v tem, da je obljubilo, da skliče delavski odbor že v najkrajšem času.

Da ti odgovori niso dovoljni, je pač vsakomur umevno kdor pozna mizerno stanje železničarjev in naravno je, da so bili poslušalci z njimi popolnoma nezadovoljni in da so dali temu čustvu glasnega duška. Le težko sta poročevalca končala svoje poročilo, kajti vznemirjenje je naraščalo od trenutka do trenutka in resno se je bilo bati posledic. Z največjim trudom se jima je posrečilo pomiriti razburjene duhove nakar je dobil besedo zastopnik osrednjega odbora sodr. *Somitsch*.

Sodr. *Somitsch* je v temeljitem govoru pojasnil stališče centrale in stvarni položaj delavstva v danem trenutku. Končno je predložil sledečo resolucijo, ki je bila enoglasno sprejeta in se je tudi takoj odposlala na merodajna mesta. Resolucija se glasi:

Dne 10. avgusta 1911 v delavskem domu v Floridsdorfu zbrani delavniški delavci severne železnice vzamejo poročilo zaupnikov glede intervencije v železniškem ministerstvu in pri severo-železniškem ravnateljstvu na znanje, vstrajajo pa brezpogojno pri svojih zahtevah in bodo, če treba, vporabili vsa zakonita sredstva v dosegu istih.

Z vsi odločnostjo zahtevajo, da se v najkrajšem času uredi, odnosno zboljšajo mezde, da se končno sestavi mezna avtomatika, že davno obljubljeni odmorni dopusti, prememba delavskega reda in stabilizacija v smislu že predloženih zahtev. Zbrani nadalje zahtevajo, da se takoj skliče delavska odbora dunajskega in moravsko-ostavskega inšpektorata, katera naj v skupni seji razpravljata o najnujnejših zahtevah delavcev.

Zbrani odločno protestirajo proti nadaljnemu zavlacovanju najnujnejših zadev in nalagajo vodstvu skupne organizacije dolžnost, da išče in najde sredstev potom katerih bo mogoče izvesti najnujnejše reforme; izražajo pa, da so tudi sami pripravljene vporabiti vsa zakonito dopustna sredstva v dosegu svojih zahtev, ter izjavljajo, da so — čakanja siti.

Mar ni v tej resoluciji na prvi pogled očitna nezadovoljnost severo-železniških sužnjev? In ali niso tudi naše razmere take, da bi potrebovale duška še v ostrejši resoluciji, kakor je ta? Železničarji pripravite se, kajti tudi mi smo — čakanja siti.

Velikanska stavka angleških železničarjev.

Svetovna država Anglija, v kateri je industrija na višku razvoja in ki je bila mati razvijajočega se kapitalizma, je obrnila v zadnjih dneh pretečenega meseca pozornost vsega kulturnega sveta nase. In kako tudi ne. Začela se je v njej tista zgodovinsko pričakovana borba med kapitalom in delom, katero so smatrali še pred nedolгим meščanski učenjaki utopiji. Anglija stoji danes na pragu velikanske katastrofe in če se ne posreči najti primernih sredstev ki bi dovedla do mirne sprave, potem so posledice pojava naravnost nepregledne. Naravno je, da sledi velikanskemu gibanju ves mednarodno organiziran proletarijat z največjim zanimanjem in da so nade, ki prešinjajo vsakega zavednega delavca, najboljše. Vse gospodarsko življenje je vznemirjeno in gotovo je že danes, da ta pojav, pa naj se konča kakorkoli, ne bo ostal brez dalekosežnega pomena v zgodovini angleškega strokovnega gibanja. Z začudenjem in strahom gleda danes ves kapitalistični svet na Angleško, saj so ravno tiste strokovne organizacije, katere se nam je vedno kazalo v primer, prizadete in iz pridnih in pohlevnih »Trades Unions« veje danes revolucionarni veter, katerega kontinentalni kapitalisti vsaj iz teh krogov nikoli ne bi pričakovali. Kako rado se nam je v zadnjih letih modernega strokovnega gibanja vedno kazalo na Angleško, kjer se strokovne organizacije ne brigajo za politiko in so tozadevno popolnoma nevtralne. Mi se seveda na te prijazne, toda hinavske opomine nismo ozirali, kajti vedeli smo, da take organizacije nimajo bodočnosti in da v svoji notranjosti razpadejo prej ali slej!

Imeli smo prav. Danes stoji Anglija v razrednem boju, kakor ga svet ne pozna. Iz Liverpoola in Londona ter drugih krajev donaša brzojav poročila, da je boj skrajno strasten in da vlada združena s podjetništvom skuša z vsemi silami zmagati nad delavstvom. Stavka je tokrat započela pri najnižjih vrstah delavstva in sicer transportnih delavcih in pri delavcih v ladjedelnicah, in je po kratkem boju končala s popolno zmago stavkujočih. Toda že ta stavka je pokazala svoje velike posledice v trgovini in prometu. Kapitalisti in meščanstvo je lahko videlo na lastne oči velikansko moč delavstva in spomni na te dni ne bodo kmalu pozabljeni.

Pomanjkanje živil se je takoj pokazalo v zdatno povišanih cenah in vzlic temu, da stavka ni prišla do popolnega razvoja, je vendar zapustila jako občutne sledove.

Stavkujoči so torej zmagali in njih pridobitve so bile povsem zadovoljive. Delavni čas se jim je znižal od 12 na 10 ur in tudi mezdnim zahtevam se je ugodilo. Vozniki, ki so doslej morali delati 90 do 100 ur na teden, bodo v bodoče delali le 72 ur. Poleg tega so si stavkujoči priborili še celo vrsto drugih udobnosti, ki skupno

znašajo lepe tisočake, ki jih odslej ne bodo več vtikali kapitalisti v svoje bisage. Vse se je uredilo v najlepšem redu in pričakovale se je zopetnih normalnih razmer. Toda podjetniki so brezobrazno požrli dano besedo in enostransko prelomili dogovorjene pogodbe. Na cesto so začeli metati stavkujoče in končno zaprli svoja podjetja.

To je seveda podnetilo še ne popolnoma ugasli ogenj in vsega delavstva se je polastilo opravičeno ogorčenje. Tudi železničarji, ta najvažnejši del prometa niso hoteli zaostati in stopili so v akcijo. Pred vsem so izjavili, da ne nakladajo in ne prevažajo blaga iz podjetij, v katerih se stavka, končno pa so stavili še svoje lastne zahteve. Ena njih najvažnejših zahtev je bila odstranitev leta 1907 ustanovljenega *spravnega urada*, ki je bil zato ustanovljen, da uredi sporne zadeve med podjetji in uslužbenci, to pa zato, ker se je pokazalo, da je bil ta urad le ovira vsakega razvoja pravic uslužbencev. Izjavili so, da je tak urad popolnoma nepotreben ker pravila zahtevajo, da le pri podjetju uslužbeni lahko zastopajo zahteve delavcev v tem uradu. Izjavili so, da na ta način nikoli ne pridejo do svojih pravic, ker bi uprave lahko vplivale na svoje uslužbenice, ki naj bi zastopali koristi delavstva. *Svoje zahteve so hoteli železničarji vlagati po svojih neodvisnih uradnikih, ki so nastavljeni v njih strokovni organizaciji.* Železniške uprave o tem niso hotele ničesar slišati in poleg tega so še zavlačevale razprave v spravnem uradu, vzlic temu, da bi morala biti sporna vprašanja po pravilih rešena v treh dneh.

Poleg te posebne zahteve so pa železničarji tudi v splošnem nezadovoljni s svojimi nezadostnimi plačami, kajti statistično je dokazano da so se plače v zadnjih petnajstih letih povprečno povišale le za 12%, med tem ko je draginja vseh življenjskih potrebščin narasla v ravno isti dobi za 18 do 28%.

Železniške uprave niso hotele o pravnih pogajanjih nič slišati vzlic temu, da je vlada sama skušala pri teh pogajanjih posredovati. Ravnatelji so se postavili na brutalno podjetniško stališče in odločno odklanjali vsak sporazum. Naravno je, da so v takem položaju tudi zastopniki železničarjev izjavili, da brezpogojno vstrajajo na svojih zahtevah in da proglase stavko, če se ravnatelji tekom 24 ur ne premislijo. To se ni zgodilo in edino po zaslugi trdovratnosti ravnateljev je izbruhnila stavka. Nič ni pomagalo, da se je pokorila vlada podjetništvu in mu dala vojaštvo in mornarstvo na razpolago; promet je prenehal. V soboto dne 19. m. m. je bil ustavljen že skoraj ves promet in trinajst londonskih postaj je bilo zaprtih. Posledice niso izostale in cela vrsta podjetij je morala prenehati z delom, ker ni mogla odvažati proizvodov ali pa dovažati surovin in obratnih sredstev.

Posledice stavke so se pojavile tudi že v Nemčiji in v Franciji in uvažanje premoga v te države je izostalo. V tem kritičnem položaju se je pa vladi posrečilo pripraviti železniške ravnatelje k pameti in so slednji izjavili, da so pripravljene na pogajanja, če se stavka konča. V nedeljo se je takoj razglasil uspeh stavke med stavkujočimi in se jih je pozvalo, da nastopijo takoj svojo službo. Medtem se je pa že določil čas pravnih pogajanj in gotovo je, da stavka 250.000 železničarjev sicer slednjih še ni rešila iz današnjih kapitalističnih spon, pač pa jim je zboljšala njih gospodarski položaj in jih kar gotovo privedla do spoznanja, da ni dobro če delajo delavsko politiko v državnem zboru meščanski poslanci, med tem ko čuvajo strokovne organizacije strogo nevtiraliteto.

**

Stavka angleških železničarjev je končana. Nje konec se je razglasil v nedeljo 20. m. m. Ker je sila priklopela že do vrhunca, se je vlada, ki je nekaj dni cincala, končno vendarle zdamila in nastopila tudi proti železniškim družbam z večjo enerzijo. S predlogom, ki je bil vložen v parlamentu,

da naj se uradoma konča stavka, to se pravi, da naj se družbam kratkoma diktirajo pogoji, ki jih ima izpolniti, se je obo-rožila v soboto vlada sama in dotlej trmasti kapitalisti so se vdali.

Pod predsedstvom vlade so se sklenili sledeči mirovni pogoji:

1. Stavka se takoj konča in delavski voditelji se potrudijo z vsemi močmi, da se stavkujoči vrnejo na delo.

2. Vsi delavci, ki so vsled stavke ali izpora zapleteni v sedanji spor in se oglašijo v primernem času, se morajo čimprej mogoče zopet nastaviti. Nihče se ne sme sodnijsko preganjati zaradi kršenja pogodbe ali pa na drug način kaznovati.

3. Sklicati se imajo pravne komisije, da se posvetujejo o sporih, ki še niso rešeni.

4. Nemudoma se imajo storiti koraki, da se uravnajo vprašanja med železniškimi družbami in tistimi kategorijami, ki niso bile obsežene v spravnih pogodbah leta 1907. Za ta vprašanja je merodajna konferenca zastopnikov družb in uslužbencev. Za končno rešitev se ima sestaviti posebna preiskovalna komisija.

5. Obe stranki bosta v vsakem oziru podpirali komisijo.

6. Vsako vprašanje, ki bi nastalo zaradi razlaganja te pogodbe, se predloži trgovinskemu ministrstvu.

Vlada predlaga, da se sestavi komisija, ki ima proučiti učinke pravnih in razsodiščne pogodbe za železnice in poročati, kakšne izpremembe bi bilo priporočati. Komisija bodi sestavljena iz dveh delodajalskih, dveh delavskih zastopnikov in nepristranskega predsednika, ter naj se snide še ta teden. Svoje delo naj opravi čimprej je mogoče.

Obe stranki izjavljata, da sprejmeta sklepe te komisije.

V Hyde parku je bil v nedeljo velikanski shod, na katerem je bilo okrog 40.000 železničarjev, ki so na podlagi te pogodbe sklenili, da se vrnejo na delo. Vojno ministrstvo je ukazalo, da se pošlje vojaštvo čimprej domov.

S to stavko je delavstvo pokazalo svojo veliko moč. Vse gospodarsko življenje je hipoma postalo odvisno od volje stavkujočih delavcev. To je bil migljaj ošabnim podjetnikom, da sloni njih moč le na delavskih ramah in sicer le dotlej, dokler bode delavstvo hotelo. In da delavstvo ne mara več zdihovati pod krutim jarmom, je jasno dokazalo to velikansko gibanje.

Statistične zanimivosti iz življenja državnih železničarjev.

Od tisoč železniških uslužbencev jih umre po izkušnjah zadnjih desetih let na leto povprečno 9.4. Od teh je 0.25 žrtev železniške nezdode.

Odtisoč aktivnih železničarjev, pripadajočih provizijskim fondom, jih izstopa iz službe na leto 14.349, torej mnogo manj kakor na Bavarskem, kjer jih odhaja na leto iz službe 17.8.

Od 100 penzionistov jih umre na leto 5.6, od 100 provizionistov pa 4.5.

Na tisoč aktivnih uslužbencev odpade:	penzionistov	provizionistov
1905	33.5	5.01
1906	35.12	5.52
1907	38.82	6.14
1908	42.08	6.55
1909	43.38	6.74

Uslužbeni c. kr. državnih železnic v aktivni službi dosegajo povprečno starost 52.754 let po povprečni službeni dobi 21.11 let.

Največ izstopa iz službe uslužbencev:

	v starosti
pisarniških	od 59—63 let
strojniških	„ 54—58 „
vlakospremnih	„ 39—43 „
postajnih in prognih	„ 59—63 „
delavniških	„ 64—68 „

Pisarniško osebje dosega v aktivni službi starost 57.102 let:

uslužbeni s proge 53.7 let;
postajno osebje 51.89 let;

strojno osebje 50.21 let;
vlakospremno osebje 49.03 let.

Službena doba znaša povprečno (vštevši uradništvu) med

pisarniškim osebjem 28.294;
osebjem s proge 21.16;
strojnim osebjem 20.71;
postajnim osebjem 20.67;
in vlakospremnim osebjem 19.84.

Bolezni odpade na tisoč uslužbencev 51. Bolezen definitivnega uslužbenca traja povprečno 23 dni, a bolezen provizornega uslužbenca 15 dni.

Od tisoč uslužbencev jih naznani na leto 113.5 nezdode. Od priglašanih nezdod jih je 24.5 odstotkov hujših nezdod.

Od sto nezdod jih ima:
71.42 prehodne posledice;
22.53 trajne posledice;
6.05 jih je smrtnih.

Na 1000 uslužbencev:
strojnih odpade 41.6 nezdod sploh;
vlakospremnih odpada 26.5 nezdod;
delavniških odpade 23.2 nezdod;
s proge odpade 15.— nezdod;
in postajnih odpade 14.3 nezdod.

Smrtnih nezdod pa odpade na uslužbenice:
vlakospremne 2.1;
stojne 1.76;
postajne 1.09;
progne 0.98;
delavniške 0.59;
pisarniške 0.07.

To so suhe, neme številke. Ampak te neme številke kriče na ves glas o nevarnosti železniške službe!

Lov na kaline.

Društvo kurjačev je zopet začelo rogoviliti med Slovenci. Neki Weber hodi okrog in lovi kaline za to žolto organizacijo. 25. m. m. je prišel tudi v Trst in tu poskusil nekaj kurjačev speljati na led. Sklican je bil za ta dan shod, katerega se je vdeležilo 20 kurjačev med njimi, dva Nemca. G. Weber je na tem sestanku v živih barvah slikal „prednosti“ društva kurjačev pred drugimi in milo vabil navzoče, naj pristopijo tej organizaciji, ki je edina, ki za kurjače res kaj stori. Drugod se jih baje vse preveč zapostavlja in zanemarja. Tu pa je posebno omenil našo organizacijo, ki se baje zanima le za druge kategorije, kurjačem pa strojvodje ne pustijo na vrh. Nato je navedel celo vrsto častnih članov kurjaške organizacije, med katerimi najbolj bliščijo imena: *Premogarski baron grof Gutmann, semeniški ravnatelj in državni poslanec Kemetter* in pa dika nemško nacionalnih železničarjev, poddržavljeni poslanec *Kroy*. Vsi ti menda najbolje razumejo, kje železničarje, posebno pa kurjače čevelj žuli. Saj so to vendar že nešteto dokazali. — Ker govornik (G. Weber) ni več vedel kaj naj še pove o organizaciji kurjačev, se je sprivil nad sodruga Tomschika in je o njem kvasil eno celo nabito uro. Končno je menil, da je to gospod, ki se nič ne briga za kurjače, ki so najbolj izkoriščani. Da pa kurjači vidijo kako se gospoda okrog kurjaškega društva zanima za interese kurjačev, je Weber povedal, da je *grof Gutmann daroval društvu kurjačev 20 kron, recí in piši drajsel kron*. Iz tega naj bi torej bilo razvidno, kako naklonjena je gospoda kurjačem. Rekel je še: „Presojajte torej sami, in videli boste, da socialno demokratična organizacija za vas nič ne stori“.

Sodruga Mihevc, ki je bil povabljen na ta shod, je predgovornika in lovca na kaline temeljito zavrnil. Rekel je med drugim: „Ne govorim tukaj kot strojvodja in tudi nisem kot tak prišel na ta shod, pač pa kot socialni demokrat in vam kot tak povem tudi svoje mnenje“. Omenjal je, da cepljenje organizacij nima za delavstvo prav nobenega smisla. Imamo dve veliki struji. Na eni strani kapitalizem, na drugi proletarijat. In kakor je kapitalizem mednarodno združen, tako naj bo mednarodno združen tudi proletarijat. Tudi državne železnice niso nič drugega nego podjetje, od katerega se mora boljše življenske

pogoje šele izsiliti kakor od vsakega drugega kapitalista.

Nato je govornik pokazal od g. Weberja imenovane častne člane kurjaške organizacije v pravi luči. Ravno ta gospoda, ki sedaj kaže gorko srce za kurjače in sploh za železničarje — seveda če se organizirani v žoltih organizacijah — je izdala interese železničarjev, in glasovala proti socialno demokratičnim predlogom, ki so imeli namen vsaj nekoliko zboljšati bedno stanje železničarjev. V pododseku za socialno zavarovanje se je podžavljeni poslanec Kroy zaničljivo izrazil, da je travmatična nevroza, ki je navadno posledica nezgode, postala modna bolezen železničarjev. Nadatje je isti Kroy skupno z dr. Weidenhofferjem in dr. Michelom dne 22. julija 1908 predložil železničarski zakonski načrt, v katerem se zahteva *petletne* pogodbe za železničarje glede plačilnih norm. § 124 tega načrta se glasi:

»Z ječo od enega do šest mesecev se kaznuje vsakega, kdor pred preteklo pogodbeno dobo hujska, ali pa navaja k plačilnemu gibanju.«

Znani pa so nam tudi drugi častni člani kurjaške žolte organizacije glede njih ljubezni do železničarjev. V tej organizaciji torej vidimo nacionalno in klerikalno gospodo v bratskem objemu. In s tako gospodo naj bi se družili naši kurjači? Komur je mar lastni blagor, se tem ljudem ne bo pridružil.

Na ta izvajanja g. Weber ni vedel drugega omeniti, nego da je njih organizacija baje edino gospodarska in nepolitična. Kvasil je tudi, da sodr. Tomschik ni hotel voditi deputacije kurjačev v železniško ministersvo. Pozabil pa je na odlok ministerstva glede intervencij potom tretjih oseb in pa na dejstvo, da si naša organizacija ne da zapovedovati od žoltih organizacij.

Ko ga je sodrug Mihevc tudi v tem oziru zavrnil, je imelo to uspeh, da je še istih 20 kurjačev, ki so že prej javili svoj pristop v kurjaško organizacijo, zahtevalo svoje že plačane prispevke nazaj. Krajevne skupine tega društva torej ni bilo mogoče ustanoviti.

24. m. m. je g. Weber govoril v Gorici na shodu, katerega se je vdeležilo celih šest kurjačev. S temi je ustanovil krajevno skupino kurjaškega društva in izmed teh šestih kurjačev se je izvolil desetčlanski odbor. Torej prideta skoraj na vsakega dve funkciji. Da se pa tem desetim odbornikom v šestih osehah ne pridruži morebiti še kak član, bodo že naši goriški sodrugi poskrbeli.

Sedaj je šel g. Weber še na druge postaje lovit kaline in sodruga opozarjamo, da mu povsod kjerkoli se pokaže, zmešajo štrečno.

Iz personalne komisije južne železnice.

Zapisnik posvetovanja skupin prometnega voznega osebja, sekcija poduradnikov in slug glede splošnih zadev vlakospremnega osebja, ki se je vršilo 27. aprila 1911 na Dunaju.

Predsedoval je g. administrativni ravnatelj cesarski svetnik dr. Gustav Fall; zapisnik je vodil g. železniški koncipist dr. Emil Thurner.

Član personalne komisije Robert Scherbaum predlaga sledeči

dnevni red za sejo personalne komisije vlakospremnega osebja dne 27. aprila 1911.

1. Predložitev novega plačilnega obrisa, kakor se je sklenil dne 27. in 28. januarja 1911 na državni konferenci.

2. Ureditev vožnih pristojbin (ponoči poldrugokratne pristojbine in počitka do 6 ur izven domače postaje je v službi).

3. Vračunanje poldrugokratne službene dobe za vlakospremno osebje.

4. Ureditev časa službe in počitka, to je: 30 odstotkov službe, 25 odstotkov počitka zunaj in 45 odstotkov počitka doma ter dva 36 urna nadomestna počitna dneva v mesecu.

5. Izvedbo opetovano predložene zahteve, ureditev in zvišanje stanarinskih doklad primerno sedaj obstoječim krajevnim razmeram.

6. Reklamiranje avtomatičnega imenovanja sprevednikov-vlakovodij nadsprevednikom do dosežajo plačilno stopnjo 1400 kron, ako se imenovanje že prej ne izvrši.

7. Vsi sprevedniki (sluge), ki so bili svoječasno nastavljeni z letno plačo 600 kron, naj dobijo dve podarjeni leti; vsem sprevednikom (poduradnikom in slugam), ki so bili svoječasno nastavljeni s plačo 600, oziroma 720 kron, je podeliti eno podarjeno leto; sprevednikom (slugam), ki so pri prevodu 1. oktobra 1907 bili že nad dve leti v začetni plači 720 kron, je podeliti še eno nadaljno podarjeno leto.

9. Preolog za spremembo nadomestovalnih pristojbin. Nadsprevedniki, katere se uporablja v kaki vnanji postaji za postajno službo, imajo isto pravico do dijet kot drugi poduradniki, in sicer: od 2000 kron letne plače naprej 6 kron na dan; izpod 2000 kron letne plače 4 krone 40 vinarjev na dan; sprevedniki, od 1100 kron naprej 4 krone na dan; sprevedniški aspirantje in pomožni sprevedniški 3 krone. Prenovovalna pristojbina znašaj za nadsprevednike, 2 kroni 50 vinarjev na dan, za vlakovodje 2 kroni 50 vinarjev, za sprevednike, pomožne sprevednike, sprevedniške aspirante in zavirače 2 kroni.

Poduradniki imajo iste pristojbine pri substitucijah.

Ako opravlja nadsprevednik službo kot namestnik vlakovnega nadzornika, mu je izplačati 4 krone na dan kot dijete.

Uslužbencem (sprevednikom), ki opravljajo v domači postaji postajno službo, je plačevati pristojbino dveh kron na dan.

10. Dopusti za definitivne uslužbenca, sprevednike, do službene dobe 10 let 14 dni, od 10 do 15 let 21 dni, od 15 let naprej 26 dni.

Slučajnosti: Dvakrat na leto naj se na sedežu obratnega inšpektorata vršijo izpiti za vlakovodje; kot prisednički naj funkirajo: en višji uradnik, prometni ravnatelj in en uradnik obratnega inšpektorata.

Dvakrat na leto imenovanje sprevednikov-vlakovodij nadsprevednikom in sicer: 1. januarja in 1. julija, tako, da se vsak pol leta izpolni nadsprevedniška mesta.

Zgradbo personalnih hiš. Pridelitev prtljajnih mojstrov vsem daljnim in ogerskim osobnim in brzo-vlakom. Službena obleka. Skrajšanje nje nošne dobe. Najdeni predmeti. Postopanje z njimi. Službeni vozovi. Signalni rogovi i t. d.

K 1. točki dnevnega reda izvaja sodr. Scheibein, da so življenske razmere vsled vedno naraščajoče draginje naravnost neznosne, posebno za poduradnike in sluge. Raditega so ti primorani se obrniti na upravo, da jih plača zadostno in času primerno. V tem smislu je državna konferenca sprevedniškega osebja dne 28. januarja 1911 sklenila nov plačilni obris, za katerega uvedba na avstrijskih železnicah se stremi. Ta obris predlaga istočasno član personalne komisije Robert Scherbaum predsedniku in se glasi:

Kategorija	Doseže po službenih letih											
	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24
Sprevedniki F	1000	1100	1200	1300	1400	1500	1600	1700	1800	1900	2000	P.
Sprevedniki Z	1100	1200	1300	***	***	***	***	***	***	***	***	P.
Nadsprevedniki	1400	1600	1800	2000	2200	2400	2600	2800	3000	3000	P.	

Pri utemeljevanju tega obrisa se govornik sklicuje na sosednje države, kjer so skozinskoz določene višje začetne in končne plače in boljši napredovalni roki kot pri nas. Nato navaja kot vzgled plače v Bavarski in Švici.

Z ozirom na to in pa, da je sedaj normirana začetna plača 900 kron za sprevednike nižja nego obstoječa dnevna meza, se mora priznati, da je zahteva za zvišanje začetne plače na 1000 kron in končne plače na 2000 kron za kategorijo slug popolnoma upravičena.

Član personalne komisije, Scherbaum podpira izvajanja predgovornika.

G. predsednik dr. Fall odgovarja, da bo gospoda generalnega ravnatelja obvestil o predloženi želji in v nje podporo navedenih podatkih. Ob enem pa opozarja, da stoji uprava na stališču, da more obris spremeniti le vsprečno s c. kr. državnimi železnicami. Uprava ne bo temu ugovarjala, ako nameravajo državne železnice spremeniti obris.

Kakor stoje stvari, bi bilo agitacijo za uvedbo novega obrisa preložiti v prvi vrsti na c. kr. državne železnice.

Član upravne komisije Scheibein predlaga k drugi točki dnevnega reda sledeče predloge:

Spreminjevalni dohodki.

Plačati je nadsprevednikom, prtljajnim mojstrom, vlakovodjem, sprevednikom in zaviračem eno uro pred odhodom vlaka po vožnem redu do pol ure po resničnem prihodu kot »v službi«. Odmore do 6 ur v vnanji postaji je računati kot službene ure. V

postajah, kjer je določen daljši prejemni in oddajni čas, je plačati resnični čas kot »v službi«.

Čakanje v rezervi v domači postaji se odškoduje z 10 vinarji na uro sprevednike, z 12 vinarji na uro vlakovodje. Nočne ure od 6. ure zvečer do 5. ure 59 min. zjutraj se odškoduje s 50 odstotnim dodatkom. (Seveda pri voznjah »v« in »izven« službe in počitku v vnanjih postajah).

Solske ure je plačati kot službene ure.

Utemeljuje to zahtevo povdarja govornik, da se je vsled tehničnega napredka v železniški stroki, posebno pa vsled uvedbe novih, močnih lokomotiv teža vlakov podvojila, vožni čas pa znatno skrajšal. To pa zahteva od sprevedniškega osebja intenzivnejše delo na eni in povzroča dalekosežno prikrajšanje spremenljivih dohodkov na drugi strani. Nato predloži govornik tabelo, ki kaže poslabšanje vožnega zaslužka v letu 1910 napram letu 1909, oziroma nazadovanje za vlakospremno osebje v Inomostu.

Predložena zahteva naj dokaže, da je poldrugokratno zaračunanje vožnih ur ponoči popolnoma utemeljeno, ker vlakovno osebje ne more več izhajati z dosedanjimi dohodki.

Član personalne komisije Scherbaum izvaja, da je v prometnem ravnateljstvu izdelana statistika dokazala vedno večje vpadanje zaslužka sprevedniškega osebja glede vožnih pristojbin.

Nato prosi član personalne komisije Scherbaum v imenu dunajskih nadsprevednikov, da se uvede prejšnje enotne nastavke (31 vin. za vožno uro in 11 vin. za čakanje), ne da se zopet vzame že določeno dvojno zaračunanje čakanja v Müdlingu, Vöslavu in Leobersdorfu. Za izpolnitev te želje bi po njegovem mnenju trebalo le 5000 do 6000 kron.

Predsednik, administrativni ravnatelj dr. Fall obljublja, da bode v tej zadevi govoril z gospodom prometnim ravnateljem in da jo bo potem predložil gospodu generalnemu ravnatelju.

Član personalne komisije Avinger navaja, da je vlakospremno osebje pred 12 leti imelo razmerno dober turnus vključ dolgemu vožnemu času. Počitka je bilo takrat mnogo več, nego pri sedanjem krajšem vožnem času. Pride do zaključka, da je vzrok slabega zaslužka napredek tehnike, ne pa ugodnejši turnusi.

Član personalne komisije Lackner se pridružuje izvajanju predgovornika in navaja v podporo tega inenja konkretn primer, da je v Liencu (Tirolsko) precej veliko število stabilnih zaviračev, ki pa ne opravljajo službe po turnusu, temveč po dnevni potrebi. Rezervisti so prej zaslužili po 64 do 70 kron vožnih pristojbin na mesec, med tem ko sedaj, vključ večjim službenim zahtevam zaslužijo le še kvečjemu 50 kron.

Na željo predsednika se radi začasne službene ovire prestavi dnevni red.

(Dalje prihodnjič).

Gibanje vrhstavnih delavcev.

Komur so znane razmere vrhstavnih delavcev je vedel, da morajo te razmere prejalislej voditi do obupnega koraka. Tembolj pa se mora vpoštovati, da so vrhstavnih delavci, kakor se je sedaj pokazalo, v stanu voditi dobro organiziran boj po vseh pravilih, boj s strastjo dolgotrajnega pomanjkanja in zatiranja, pa tudi z občudovanja vrednim prevdorkom in disciplino. Tak boj mora voditi do zmage in če bi moralni uspehi imeli učinek v sedanji družbi, bi vrhstavnih delavci lahko ustavili boj s polnim uspehom. Upravičene zahteve, ne manj pa tudi skupen, odločen nastop in vzorno zadržanje je pri vsem železniškem osebju, posebno pa pri ostalih mezdnih delavcih vzbudilo navdušeno odobravanje. A tudi vsa javnost, vštevsji meščansko časopisje, ni mogla temu boju odreči simpatije in občudovanja. Pri tem pa se je ozirati na to, da javnost nima niti pojma o glavnih vzrokih, ki so vzbudili to gibanje.

Ne le sramotno nizke temeljne plače in malenkostna zboljšanja so pri teh mirnih ljudeh vzbudila ogorčenje, temveč tudi vedno poniževanje, s katerim je skušala državno železniška uprava držati te delavce vedno na tleh. In če ta uprava pripoveduje javnosti o raznih ugodnostih, ki jih njeni delavci uživajo še razven plače, se mora reči, da se ravno te ugodnosti — starostno zavarovanje, vožne ugodnosti itd. — izrablja v to, da se delavce oblrži v vednem razburjenju. Ker državno železniška uprava že leta in leta tem delavcem obeta delovni red in plačilno avtomatiko in jim je že celo obljubila odmorne dopuste, ne da bi to tudi izvedla, gotovo ne pošpešuje zadovoljnosti. Nadalje pa je železniška uprava tegorijam vsled gibanja l. 1908 ostalim delavskim kaposobno starejšim delavcem, zagotovila višje plače potom rednih napredovanj v plači, ali pa ublažila trdote, med tem ko

je vrhstavnbn delavce odpravila z 10 vinarji. V pretečenem letu so razna državno železniška ravnateljstva predložila delavskim odborom elaborate, v katerih se je določilo sporazumno z delavskimi odbori eno- do tri-letne napredovalne dobe. Te določbe pa še vedno niso izvedene. Prav tako je tudi z drugimi že opetovano izraženimi željami delavstva. V ravnateljskem odboru stavljen predloge se odstopa, odnosno zavrača na centralne delavske odbore in v centralnem delavskem odboru se zopet zavrača predloge na ravnateljske delavske odbore, ne da bi se tudi najmanjšo zadevo rešilo; nasprotno: na vsa vprašanja delavstva sledi odgovor: državno železniško ravnateljstvo ne more jamčiti za normalno povišanje plač vsled omejenega kredita.

V takih okoliščinah je veliko število vrhstavnbn delavcev drugod iskalo bolj plačanega dela in ga tudi našlo. Na njih mesto pa državno železniška uprava vključuje toliko hvalisanim ugodnostim in drugim takim lepim stvarjem ni mogla dobiti domačih delavcev. Najelo se je Ogrje, Hrvate in delavce drugih narodnosti, za katere pa se je ob isti proizvodni množini in vključuje omejenemu kreditu moglo takoj izplačati višje plače in sicer od K 3:20 do 4 kron. Razventega so dobili ti delavci tudi resnične ugodnosti kakor barake, dostavljanje kuriva, kuharje itd. Ako se temu še doda, da se je tekom zadnjih let v znamenju zloglasnega varčevalnega sistema uvedlo še nečuvno priganjastvo v zvezi z raznimi šikanami in pa kaznilni sistem po poljubnosti vsakega predpostavljenega, so s tem navedeni vzroki če že ne temeljito, pa vsaj v obrisu.

Ko se je ta, že dalje časa obstoječa nezadovoljnost pojavila z elementarno silo, je železniška uprava za trenutek uvidela, da se ta režim ne more še nadalje vzdržati. Izgledalo je že skoraj kot bi se uprava sramovala svoje dosežanje politike. Toda to je bilo le za trenutek. Že prva ponudba doklade 10 do 20 vinarjev izključno le za plače izpod treh kron je pokazala nasprotno. Ne sramu ne razuma ali pa vsaj sočutja nima ta gospoda. Pri takih sramotnih plačah ponuditi 10 vinarjev in še veliko število delavcev izključiti iz vsakega povišanja plače kaže, da je tu zamanj iskati razumevanja skrajne bede. O nadaljni zahtevi glede plačilne avtomatike gospoda sploh ni hotela nič vedeti, dasiravno je avtomatika že izdelana, kakor smo zgoraj poročali. Tako je c. kr. državno železniška uprava dala nov povod za razburjenje, mesto da bi ugodila upravičenim in izvedljivim zahtevam delavstva.

Ko so zaupniki po svoji dolžnosti opozorili ravnateljstvo na nezadostne koncesije in izjavili, da se s tem ne bo moglo pomiriti razburjenega delavstva, se je delavce popolnoma po nepotrebnem opomnilo, da je uprava že na vse pripravljena in da ima bajonete in policijske sablje na razpolago.

Način reševanja delavskih zahtev v tej obliki je sicer komoden in po ceni, toda nikakor pripraven utešiti glad. Ker pa je glad avtoriteta, ki vključuje bajonetom in policijskim sabljam ne odneha od svojih pravic, se za tokrat najbrž ne bo moglo izhajati s tem sredstvom. Delavcev se ne bo oplahilo z grozljami, pa tudi ne s hinavskimi obljubami pripravilo do tega, da odstopi od svojih pravic. Ta nepotrebna provokacija je povzročila, da je delavstvo le še bolj razburjeno in da ga je komaj še zadržati od kakih nepremišljenih korakov.

Vrhstavnbn delavci so na to postopanje z vso resnostjo hoteli odgovoriti s stavko. Le vsled trdne organizacije in vzorne discipline je javnost za sedaj še obvarovana pred železničarsko stavko radi par vinarjev zboljšanja. S tem pa se za upravo stvar še ni zboljšala.

Led je prebit in kar je najbolj razveseljivo, prebit od delavske kategorije, katero je državno železniška uprava dosedaj najbrezobzirnejše izkoriščala in ki je v vzvišena nad vsakim sumom poželjivosti. Ne dá se

več tajiti, da je država kot delodajalka največja izkoriščevalka, proti kateri se morajo izkoriščani tembolj pripraviti, ker so ji puške in sablje na razpolago v večji meri nego vsakemu drugemu izkoriščevalcu.

Mezdní delavci c. kr. državnih železnic bodo nadaljevali boj za svoje upravičene zahteve po vzgledu dunajskih vrhstavnbn delavcev, katerih bojna pripravnost je našla odmev pri vseh mezdni delavcih. Državno železniška uprava je vsled tega v skripcih, kar najbolje dokazuje nje sklicevanje na nasilna sredstva, ki so ji na razpolago. Glad, najzvestejši zaveznik državno železniških delavcev je napovedal svojo moč in modri voditelji državnih obratov naj se z njim poskusijo.

Dopisi.

Stanova jska mizerija v Nabrežini.

Menda se ne najde prav kmalu postaje pri južni železnici, ki bi trpela na takem pomanjkanju stanovanj kakor Nabrežina. Za pred tremi leti, ko še ni bilo toliko osebja tukaj kakor ga je sedaj, smo živo občutili potrebo personalnih stanovanj. Koliko bolj pa sedaj, se je tukaj namestilo še strojno osebje in sicer enajst strojevodij in ravno toliko kurjačev.

Železnica ima tukaj samo 28 personalnih stanovanj in še izmed teh jih komaj deset odgovarja higijeni. Ta stanovanja pa imajo seveda uradniki. Ostala pa so takšna, da je naravnost škandal v higijeni in moralnem oziru. Njih večina obstoji iz ene sobice in kuhinje. V teh ljuknjah stanujejo uboge železničarske pare! Mnogo železničarjev pa je, ki imajo veliko družino. Sedaj pa pomislimo, da v jedni taki sobici stanuje cela kopa ljudi in strok, kar je v vročem letnem času nezno. Izmučen železničar, ki se ves dan ali pa celo noč peha v službi, naj si zadostno počije v takih prostorih! Kje je torej higijena? V nabrežinskih stanovanjih, naturalnih kakor zasebnih, je ni.

Vsi uslužbenci, ki nimajo naturalnih stanovanj in to so po največ delavci, ki so v gospodarskem oziru na najslabšem, so na milost in nemilost izročeni zasebnim hišnim oderuhom. Ti pa od mesca do mesca povišujejo stanarino in železničarji se morajo biti zadovoljni, ako kedaj izostane povišanje stanarine, ali pa da jih oderuhi ne spodijo iz stanovanj. Če bi se to zgodilo, bi železničarji morali kar na prostem prebiti. Mnenje hišnih oderuhov nam drastično osvetljuje slučaj, kako se je gospa Kolar izrazila napram strojevodjevi ženi, ko se je pritožila radi previsoke stanarine. Ta gospa se je na kratko odrezala: »Vaš mož ima lepa stanarina, naj plača«. Stanovanje, ki ga je oddala pred tremi leti za šestnajst kron, stane sedaj 34 do 36 kron; torej še več kot podvojeno!

Tudi s pitno vodo so tukajšnja zasebna stanovanja čim najslabše oskrbljena. Po večini se mora hoditi po vodo v škafih deset do petnajst minut daleč na postajo, ali pa kam drugam. Hišni oderuhi pač zahtevajo visoko stanarino, a da bi stanovanja zadostno opremili, zato se ne brigajo.

Najmanj tretjina železniških uslužbencev mora stanovati v pol ure oddaljeni vasi Št. Polaj ali pa celo v Sv. Križu. Novo prišedše osebje pa sploh ne more dobiti stanovanj.

Ta mizerija smrdi do neba, a železniška uprava se ne zgane, da bo pi zgradila zadostno število stanovanj. Prostora ima pri postaji zadosti na razpolago.

Upamo, da te vrstice ne ostanejo glas vpijočega v puščavi in da železniška uprava storila svojo dolžnost napram svojemu osebju ter mu oskrbela zadostno število zdravih in cenih stanovanj.

Iz ljubljanskega državnega kolodvora.

Odkar se je pojavila v Ljubljani »Zveza jugoslav. železničarjev«, so šikane na dnevnim redu. V nedeljo 13. m. m. je imel naš sodrug službo pri osobnem vlaku. Med potjo na postajo ga prime osebna potreba, vsled katere je zamudil pet minut. Ko se naznanil vlakovodji, g. Čolniku, ga ta nahruli in zmerja. Ko je Čolnik opravil svoje, pelje »delinkventa« k Repovšu, ki se je popolnoma navadil lajtnantskega tona. Ko je sodrug ta dva junaka opomnil, naj ga naznanijo ako je kaj zakrivil, ampak da se ne pusti šikanirati raditega, je bila predstava končana.

Dosedaj smo molčali, a odsedaj naprej ne moremo več. Za sedaj bi vprašali:

1. Gospod Repovš! ali je vlakovodji pri jutranjih vlakih 2271 in 2275 dovoljeno pocukati tisto špago, ki drži od zofo do južnega kolodvora?

2. G. Čolnik! ali se še spominjate, kako se je godilo pri dolenskem vlaku v Kočevje, ko ste v službenem vozu klical svojo soprogo?

3. G. Dežmana, ki so mu socialni demokratje tako v želodec, da zanje nima drugih besed kakor sodrga, cigani in podobne, vprašamo, kakšni so turnusi od Jesenic do Kranja in kolikokrat ste poskočili čez varnostno znamko?

Torej za sedaj dovolj. Ako pa ne bo miru, se že še zglasimo.

Čuden patriotizem. Kakor znano, je 18. avgust na državnih železnicah praznik, toda kakor se nam z ljubljanske kurilnice poroča, je praznik le za tiste, ki jih imajo itak 365 vsako leto. Letos pa se je ta praznik v tej kurilnici slavil na tako patriotičen način, da se nanj absolutno ne sme pozabiti. V svoji veliki domišljavosti so namreč bili tudi premogarji rezervne službe toli predrzni, da so mislili, da tudi zanje velja, kar je ministerstvo odredilo za splošno delavstvo. Vsled te domišljije so opoldan po končanem delu spravili svoja sila in kopita in jo popihali domov, da po svoje slave cesarjev rojstni dan. Toda ministerstvo določa, drugi pa obračajo in tako je tudi v tem slučaju vzvišeni patriotizem takoj drugi dan poslal v kurilnico boginjo Nemezis. Ta je seveda po svoji salomonski modrosti razsodila, da se ima enega praznujočih, ki žalibog še ni bil član provizijskega sklada, enostavno vreči na cesto, dva druga pa, pri katerih ta procedura ne bi šla tako lahko, se kaznuje s petimi kronami.

Naivni podaniki stare Avstrije so seveda debelo gledali, ko se jim je ta razsodba naznanila in če drugega ne, so vsaj ob tej priliki videli koliko je vreden avstrijski patriotizem. Ljudje in tudi mi dobro vemo iz katere luknje piha veter. Toda gospodje naj bodo prepričani, da tudi za take lumparije pripravimo bič. Premogarjem pa prav resno v njih lastnem interesu kličemo: Spametujte se in odprite oči, da se tudi vaš suženjski položaj spremeni. Ni res, da ste vi delavci druge vrste, res pa je, da ste na železnici bolj potrebni kakor marsikateri onih, ki vas zaničujejo in trpinčijo. Rešeni pa bodete le tedaj, če spoznate svoje človeško dostojanstvo in se do zadnjega priklopite svetovni, milijone broječi armadi delavstva.

Rdeča straža.

Repovšev dolgi jezik postaja že naravnost gnusen in kar smilijo se nam duševni reveži, katerim ga vedno vsiljuje podoben stari perverzni vlačugi in ki vendar nimajo potrebnega poguma možičku povedati, da se jim že gabi. V nedeljo, dne 6. m. m. je bil možakar v Trstu in ker ga slučajno niso rabili pri direkciji se je podal v Narodni dom »zastopat« ljubljanske železničarje na maškeradi, ki so jo uprizorili Zorc, Škerjanc et comp. Ker pa v svojem življenju še ni imel prilike niti z galerije gledati z obličja v obličje tako zlahtni gospodi kakor je bila tam zbrana, je naravno, da so se mu že itak ne popolnoma jasni pojmi popolnoma zmešali in povrnili se je v Ljubljano s precejšno porcijo delirija, kateremu je moral dati takoj duška. »Čez dve leti ne bo na Slovenskem nobenega socialnega demokrata več!« to je bil vesel vzdih, ki se mu je prvi izvil iz herkulinskih prsih, prestopivši prag prometne pisarne. Navzoči so ga vsi začudeni pogledali, ker jim ta vzklic nikakor ni bil jasan in le že dolgo poznanje tega konfuzionsrata ga je obvarovalo, da ga ni kaka posebno usmiljena roka prijela za zelena ušesa in ga postavila pod kap, kjer bi si lahko ohladil glavo, polno tržaških prismodarij. Ker se mu pa ta sreča ni pripetila, mu je seveda greben grozno narastel in kar pričakati ni mogel odrešilnega trenutka, ko se mu ponižno predstavita osebna adjutanta Nečimer in Božič. Šel jih je torej iskat in ker mu je sreča povsodi mila, ju je tudi kmalu našel, ko sta ravno reševala težke uganke jugoslovanskega programa. Ko je videl njihju upadle obraze, dokaz globokega duševnega dela, ga je oblila rdečica in želel si ni ničesar drugega, kakor da bi ga ne vprašala za rešitev tega filozofskega dela,

kajti pripoznati bi jima moral brez ovinkov, da je tudi njemu ta program knjiga sv. Sembilje, ki do dandanes še ni nikomur jasna. Skušal je torej pozornost svojih podreptnikov odvrti od brezuspešnega razmotrivanja in začel jima je na dolgo in široko praviti o čudežnih pojavih, ki jih je videl na zgodovinskem zborovanju v Trstu. Posebno mu je ugajal velem Zore, pa ne morda radi njegove baje vsestranske naobrazbe, temveč veliko bolj radi prijetnega organa, ki ga neki tako odlikuje, da mu ga na slovenskem jugu ni para. Tudi pri drugih gospodih je našel celo vrsto abnormnih stvari, ki menda vse manjkajo povprečnemu človeku. Najbolj mu je pa ugajal dika vseh Slovencev dr. Ravnihar, ki je bil tako prijazen, da je tudi jugoslovanskim železničarjem prinesel osebno pokazati svoj imeniten »špicbart«, kar mu je pomagalo, da so ga enoglasno pripoznali edinemu vrednemu Hribarjevemu nasledniku. Od važnih razprav tega znamenitega zborovanja si seveda Repovš ni nič zapomnil, ker je imel preveč posla z opazovanjem posebnih osebnih lastnosti, ki odlikujejo vse jugoslovanske železničarje od prvega do zadnjega, vendar pa je med vratmi vjel nek razgovor, ki se mu je zdel tako važen, da ga ni pozabil. Neki vrhstaveni delavec je namreč pripovedoval svojemu tovarišu iz skladišča, da nameravajo zlobni rdečkarji letošnjo jesen povzročiti večje gibanje, katero naj bi imelo namen v prvi vrsti izboljšati gmotni položaj delavstva. Hitro je potegnil beležnico iz žepa in si notiral to važno novico. Na srečo beležnice ni zgubil, kajti drugače bi bil tudi to pozabil, potegnil jo je mogočno iz žepa in počasi začel v njej iskati velepomembno notico. Nečimerju, v napačni nadi, da ima Repovš denarnico v roki, so začele oči otekati in v domišljiji se mu je že pokazala tristokronska kravica, toda — varal se je. Repovš mu ni odšel kronic, pač pa mu je zaupno izdal nameravano lumparijo rdečkarjev in ves ogorčen pripomnil, da bo naloga ljubljanskih jugoslovanskih železničarjev, da preprečijo vsak poskus socialnih demokratov, ki bi imel namen omogočiti delavcem višjo plačo in s tem ugodnejši gospodarski položaj. Nečimerju je ostala seveda tudi ta teorija uganjka in probudil se je še-le iz globokih sanj, ko ga je Božič za roko potegnil in se mu pomenljivo nasmehnil. »Mar Repovša nisi razumel?« je dejal. »Veš zakaj se noče boriti s socialnimi demokrati za izboljšanje delavskih plač? Zato, ker bi bila to zanj največja nesreča, če bi moral opravljati službo po predpisih, o katerih niti pojma nima.« »Saj tudi bo tako,« je dejal prvi in odšla sta.

Jugoslovanske rešilne akcije postajajo naravnost splošno nevarne. Tako se nam med drugim poroča, da je državnoželezniški postajevodja v Jaršah na kamniški prog, *Twrdy*, pravcati tip jugoslovanske odrešilne ideje. Ta prideljavec svoje vsegamogočne soproge postaja odkar je član od *Batagelja* protežirane žolte organizacije, čim dalje tem neumnejši in si domišlja, da so vsi železničarji le radi njega in njegove boljše polovice uslužbeni pri državni železnici. Svoja dva delavca izkorišča v svojo korist na najnesramnejše načine in ne sramuje se pobirati desetice, ki jih ta dva krvavo služita. Z vozovi baranta kakor živinski mešetar s prešiči in pri tem pazno sledi komandi svoje Jere, ki neusmiljeno vihti svoj jezični bič raz okna. Dovoljujemo si tem potom javno vprašanje: Kdo, gosp. Twrdy vam je dovolil, da Vaša vam za službo na postaji dodeljena delavca lovita po okolici Jarš. Vam ušle čebele? Kdo vam dovoljuje, da jih potem, ker ne moreta zgotoviti svojega opravila vsled Vaših neumnosti zmerjate na najpodlejši način in jih trpinčite z izkladanjem privatnega premoga tako, da sta do kože mokra, Vi pa vtikate na tak brezznačajan način zaslužene desetice v žrelo svoje nikdar site zapovednice? Mar Vas ni sram, da potem vsled Vaše malomarnosti nastale nezgode skušate z democijskimi lažmi

podprte ovadbe odvaliti na nedolžno vlakospremno osebje, kakor ste to storili v karakterističnem slučaju meseca junija t. l.? Izvrstno Vas je takrat označil pred preiskovalno komisijo vlakovodja z značilnim karakteristikom: »Sie schwarzer Geselle.« Zvezi jugoslovanskih sleparjev pa le čestitamo zbog njenih značajnih članov, kajti oni nam jamčijo, da bo ta izdajalska zalega čimprej zginila s pozorišča.

Železničarji, delavci! Vam pa svetujemo, oglejte si v ovčjo kožo zavito farško svojat, predno se jim vsedete na limanice in v živ primer Vam služi državnoželezniški postajevodja Twrdy v Jaršah.

Kranj. Po trudapolnem delu je dobro če se človek malo razvedri. To načelo je gotovo lepo in hvalevredno. Zato nas je tudi zelo razveselilo, ko smo početkom pretečenega meseca slišali, da namerava tukajšnja podružnica jugoslovanskih železničarjev prirediti dne 6. avgusta svojim članom v Stražišču večjo veselico. Mislili smo si: Uboga zgarana delavska para itak od svojih mesečnih prispevkov, ki jih meče požrešnim jugoslovanom v žrelo, nič nima in nikoli nič ne bo imela, naj se torej vsaj enkrat nekoliko povesele. Priprave so bile velikanske in »ta krofasti« je obrabil dvoje parov copat, da je vse uredil. Dobilo se tudi naivno ženo, ki je sedla na limanice in verjela širokim ustam prirediteljev, ter pripravila za 500 ljudi jedi in pijač. Toda gorje! Četrta ura se je že bližala, na veseličnem prostoru pa še razun »ta krofastega« njegove precej boljše polovice in otrok, še nikogar ni bilo. Vsak trenotek je bil podoben vesoljnosti, toda ljudi le ni bilo. Končno se je vendar zbralo še 16 dičnih oboževalcev jugoslovanske vzajemne ideje in veselje je prišlo v pravi tek. Jedlo in pilo se je lahko na vse pretege in vzlic temu je skromni gostilničarki ostalo še toliko blaga, da je drugi dan golaše in pečenko prodajala po 20 vinarjev. Seveda je veselico počastil s svojim obiskom tudi železničarski ljubljencec (?) bivši »Trainsoldat« *Kokalj* in vrlodušno obljubil, da bo pomagal spraviti velikanski prebitek. Če je to svojo obljubo tudi držal, bi pa menda vedela povedati prizadeta gostilničarka.

Oh! odpusti jim saj njih kraljestvo ni tega sveta.

Domače vesti

Vlak skočil s tira. V petek zjutraj je vlak, ki odhaja s tržaške postaje pri sv. Andreju, skočil med Dekani in Škofijami iz tira. Na prog je bil težak voziček, ki ga rabijo železniški delavci, ko se prevažajo iz enega kraja v drugega. Dva delavca, ki sta delala na prog, sta zapazila, da se bliža vlak in sta hitro potegnili voziček s tira. Ker pa je bilo na oni strani premalo prostora in sta morala misliti tudi na svojo varnost, ga nista mogla popolnoma odstraniti. Lokomotiva je zadela ob težki voziček, se vzravala po konci in skočila s tira. Druge nesreče ni bilo. Telefonirali so po pomoč v Trst. Trajalo je dalje časa, preden so mogli spraviti lokomotivo zopet na tir in zato je moral izostati en vlak.

Ponesrečen vlakovodja. Iz Červinjana nam pišejo: Na tukajšnji postaji je ponesrečil dne 14. m. m. vlakovodja sođr. Ivan *Fabris*. Takoj po odhodu brzovlaka št. 802, katerega je vodil, se mu je začelo dozdevati, da en voz ni popolnoma odprt. Stopil je zaradi tega iz službenega voza pogledat na sosednji voz, kaj da je. Opazil je, da res ni bil popolnoma odprt. Sklonivši se, da bi izpustil zračni pritisk na zavoro, je zadel z glavo in levo ramo mimogrede na ogibalo s tako silo, da se je poslednjega gornji del zdrobil. Pri tem je seveda dobil težke poškodbe na glavi kakor tudi na rami, vsa sreča je pač bila, da se je dobro držal, in da ga je sunek ni vrgel na tla, kar bi bilo povzročilo vse kaj drugega. Štedenje s premikalnim osebjem je krivda te nezgode.

Projekt krajevne železnice Sv. Lucija—Tolmin—kranjska meja. Inženir Picha iz Prage je dogotovil načrt krajevne železnice Sv. Lucija—Tolmin—kranjska meja. Namisljena železnica bo normalnotirna in bo vezala državno železnico Celovec-Trst s projektirano krajevno železnico Vrhnika-Idrija-primorska meja. Projektirana proga bi zapustila na južnem koncu postajo Sv. Lucija-Tolmin in bi imela sledeče postaje: 1. Sv. Lucija-Tolmin, 2. Slap, 3. Trebuša, 4. Stopnik, 5. Reka, 6. Želin in 7. Pluzno-Otalež.

Volitev zaupnikov za progovzdrževalno sekcijo Št. Peter. Dne 22. avgusta t. l. se je vršila volitev delavskih zaupnikov za progovzdrževalno sekcijo v Št. Petru. Oddanih je bilo 213 glasov, od teh 5 neveljavnih. Izvoljeni so sledeči sodrugi:

Zaupniki: Ivan Zlozel, Anton Ambrož, Martin Jeršan.

Namestniki: Matija Zadnik, Anton Purkelc, Anton Blažek.

Železnica na Učko goro. Železniško ministerstvo je dalo ravnateljstvu stavbne družbe »Union« na Dunaju dovoljenje za tehnična pripravljala dela za železnico nižje vrste iz Opatije na Učko goro za dobo enega leta.

Naraščanje avstrijskega državnega dolga. Ker državni zbor že od leta 1895 ni rešil letnih poročil kontrolne komisije državnih dolgov, je komisija izdala generalno poročilo za leta 1895 do 1909. To poročilo je zanimivo ker kaže izredno pomnoženje avstrijskega državnega dolga v zadnjih 15 letih.

Državni dolg za kraljestva in dežele zastopane v državnem zboru, se je več kot podvojil, to je narasel za 2787.7 milijonov kron na 5524.66 milijonov kron. Svota za plačevanje obresti se je zvišala za 110 milijonov kron. Skupaj znaša torej v 15 letih zvišanje dolžnega kapitala okroglih 2500 milijonov kron... In še so ljudje, ki trdijo, da v Avstriji ni napredka.

INOZEMSTVO.

Brezdelni dohodki železniških akcionarjev. Berolinska centralna banka za železniške vrednote objavlja v poslovnem poročilu cele vrste ogerskih zasebnih železnic za l. 1910 poučljive številke. Pri *zapadno ogerski lokalni železnici* zaključuje obratni račun na korist računa za prebitek in zgubo z 1,273.318 kron (v prejšnjem letu 1,359.252 kron.) Manjši dobiček napram prejšnjemu letu ima svoj vzrok v tem, da je družba odložila večjo svoto na obratni račun v svrhu nameravanega razširjenja. Čisti dobiček znaša 1,303.445 kron (1,333.187 kron). Za star akcijski kapital se je zopet izplačalo 12 K 70 v (6.35%) dividende na prioritetno akcijo in za novejšo akcijo dividendo 10 kron (5%) na prioritetno akcijo. Iz tega sledi izplačanje dividendnih zaostankov po 2 kroni 70 vin. = 250.400 kron. *Zalatajska železnica*, ki je v skupnem obratu z zapadno ogersko železnico je za l. 1910 razdelila 6 $\frac{1}{4}$ odstotkov (6 $\frac{1}{8}$ odstotkov) dividende na svoje prioritetne akcije. *Zalatajska železnica* se bo združila z zapadno ogersko železnico, ker se s popolnim združenjem mnogo prihrani. Vsled tega smatrajo akcionarji to združenje nujno potrebno. *Pinkafeldski lokalni železnici* se je v osobnem prometu prevažalo 265.687 (+ 16.721) oseb; dohodkov je bilo 169.524 K (+ 7096 K); v blagovnem prometu se je prevažalo 68.218 ton (+ 11.872) in je bilo 254.049 kron (+ 8740 kron) dohodkov. Dividenda je bila odmerjena zopet s 5 $\frac{1}{2}$ odstotki. *Lokalna železnica Budimpešta—Ostrogon—Füzitő* je dosegla čistega dobička 1,133.804 kron (1,033.502 kron). Dividenda znaša 7.1 odstotkov (6 $\frac{1}{2}$ odstotkov) za stare prioritetne akcije in 5 odstotkov za novejšo prioritetno akcijo, tako da se za tekoče poslovno leto izplača polnih 5 odstotkov in razventega 2.1 odstotkov = 319.321 kron za dividendne zaostanke. Obratni prebitek ogerskih državnih železnic znaša 1,196.641 kron (1,072.955 kron.)

Zadružno železniško podjetje. Menda se še ni dogodilo, da bi se kaka delavska organizacija za svoje zabavno in poučno potovanje posluževala posebnega vlaka, ki je last delavcev. Pred nekaj dnevi je delavska organizacija v Reggio Emilia poslala 700 svojih članov, da obiščejo svetovno razstavo v Turinu. Ti so se poslužili posebnega vlaka, katerega stroj in vozovi so last delavske zadruga za zgradbo in obrat železniške proge Reggio—Ciano, ki je organizirana v delavskih organizacijah v Reggio Emilia. Ta voznja iz središča modernega delavskega gibanja kakor je Reggio Emilia, v Turin, ki se tudi lahko ponaša s svojimi strokovnimi in zadružnimi organizacijami, bo tvorila mejnik v mednarodnem proletarskem gibanju. Saj vendar kaže, kaj se da doseči potom organizacije in vzajemnega delovanja političnega, strokovnega in zadružnega gibanja.

Afrikanski železničarski list. Zveza južno afrikanskih železniških uslužbencev je pred nekaj tedni izdala prvo številko svojega strokovnega glasila »South African Railway Servents Review« (časopis južno afrikanskih železniških uslužbencev), ki izhaja enkrat v mesecu. Prva številka priobča poročila o železničarskih razmerah v Germistonu, Kroonstadu, Ladysmithu, Mafekingu in Pretoriji. To so imena, ki so v zgodovini novejšega časa zapisano s krvavimi črkami. Sedaj pa tvorijo središče naprednega strokovnega gibanja, ki hoče z vso energijo zastopati interese svojih članov.

Podmorski tunel med Anglijo in Francijo. Že nekaj let se po časopisu in drugod živahno razpravlja o gradnji podmorskega tunela v lamanskem kanalu, ki bi vezal Anglijo s Francijo. Francoski in angleški velekapitalisti uznavajo sedaj potrebnost tega tunela iz gospodarskih ozirov. Temu načrtu so bili militaristični krogi obeh držav od začetka nasprotni, sedaj pa tudi oni pripoznavajo velik pomen tega tunela.

Kaj nese bogatino železniška nezgoda. Pred nekaj tedni je bil vsled železniške nezgode v San Benedetto del Tronto v Italiji klinik profesor Murri lahko ranjen in se je moral nekoliko dni čuvati. Kakor poroča »Giornale d'Italia« so italijanske državne železnice profesorju izplačale čedno svoto 10.000 lir kot odškodnino za izpadli zaslužek. Pri tem se pa res ne ve čemu se je bolj čuditi: ali umazanosti take zahteve, ki jo stavi jako bogat človek, ali pa radodarnosti železniške uprave, ki pa obrne vsak vinar po dvakrat, ako gre za primerno odškodnino lastnega osobja. Revez se mora tožariti z upravo za deseti del svote. Marsikateri dobi za izgubo obeh nog manj denarja kot gospod profesor za par modrih peg.

Visoka kazen za prekoračenje dopuščenega delavnega časa v Ameriki. Kakor poroča list društva nemških železniških uprav, je pri zveznem sodišču v Prescottu, Arizona, bila vložena tožba proti Atchinson, Topeka in Santa - Fé železnici radi prestopka zakona za delavni čas železniških nastavljenecv. Železniška družba je obtožena, da so v 190 slučajih morali delati uslužbenci nad zakonito dopuščeno 16-urno službo brez prenehanja. Kazen znaša 500 dolarjev za vsak posamezen slučaj. Na ta način znaša okrogla kazenska svota 471.000 kron. Pri sodišču v Los Angeles v Kaliforniji je vložena podobna tožba radi 60 prestopkov istega zakona. To poročilo je v več kot enem oziru ameriško. Vsaj pri nas bi kaj takega bilo nemogoče.

DELAVSKO GIBANJE.

Stavka tramvajskih uslužbencev v Trstu, ki je pričela 21. m. m., je končana. Stavkujoči so se skozinsko držali vzornega reda. Tramvajska družba je s prva skušala delavce oplašiti in je objavila v Piccolu razglas, naj se uslužbenci še tekom tistega dne (drugi dan stavke) vrnejo na delo, ker sicer bodo vsi odpuščeni iz službe. Ker pa to ni prav nič pomagalo družbi, je začela iskati krumirje, ali ni jih mogla dobiti. Komandirala je inženjerje in uradnike na krumirsko delo

in s tem postavila komaj šest voz v promet. A tudi ti niso vsi krumirili do konca. Ko je družba videla, da ne opravi ničesar, se je končno podala. Pričela so se pogajanja, ki so končala v soboto 26. m. m. zvečer z lepim uspehom uslužbencev, ki so trdno organizirani. V nedeljo zjutraj so uslužbenci zopet pričeli z delom.

Družba je bila prisiljena obljubljenih 5100 kron zvišati na 7774 kron. Delavci so zahtevali 9000. Dobili so torej 1200 kron manj kakor so zahtevali. Torej več kakor 85% njihovih zahtev jim je družba morala izpolniti. Ne sme se pa prezreti, da so delavci poleg gmotnih uspehov deležni tudi velikih moralnih pridobitev. Družba se je obenem obvezala, da se bo ravnala natančno po določbah pogodbe od 1. novembra 1910 in se je pogodba spopilnila v zmislu dogovorov z dne 1. avgusta 1902, ki določajo, da se ima vsak tramvajski uslužbenec in delavec po enem letu provizoričnega dela stalno nastaviti. Od leta 1902 so se delavci bojevali, da bi družbo prisilili, da se ravnava po navedeni pogodbi. Sedaj so dosegli popoln uspeh. Zakaj spopolnitev pogodbe od leta 1910 ima retroaktivno moč, tako da bo morala družba v zmislu pogodbe ne le znatno zvišati plače vsem uslužbencem, ampak tudi uvrstiti med stalno nastavljenecv vse one, ki jih doslej še ni uvrstila. Torej bo morala družba poleg 7774 K priboljška tudi regulirati delavske plače.

Zapisnik o novih koncesijah in o izpolnjevanju pogodbe je bil sestavljen v županski pisarni, podpisan po nalogu delavcev od njihovih zastopnikov, od zastopnikov delodajalcev in od župana, ki je s tem dal garancijo, da se bo tramvajška družba morala do pičice ravnati po sklepkih, ki so rezultat sedanjih pogajanj.

Tramvajski uslužbenci, ki so v tem gibanju dosegli jako velik uspeh, bodo znali ceniti pomen organizacije, brez katere ne bi bilo niti misliti na uspešen boj. Njih zmaga pa naj odpre oči tu i tistim delavcem, ki imajo nov dokaz, da je proletarijat le tedaj močan, če je složen in neodvisen od vsakega kapitalističnega vpliva. Zmaga tramvajskih uslužbencev je nov dokaz za ta nauk.

Letno poročilo zveze bosansko-hercegovinskih železničarjev 1910/11. »Bosansko-hercegovački Željezničar« je priobčil v svoji 15. številki letno poročilo o delovanju zveze bosansko-hercegovinskih železničarjev, ki je jako zanimivo. Pred vsem omenja važne dogodke avgusta lanskega leta. 23. avgusta se je v društveni hiši vršil velik splošen železničarski shod v Sarajevu, katerega se je vdeležilo 2000 železničarjev. Ti so enoglasno sklenili opravljanje službe po predpisih, da si izvojujejo boljše življenske pogoje. V noči od 22. na 33. septembra 1910 je pričel boj na vseh progah.

Ravnateljstvo se je trudilo, da podlači vzorno gibanje. Že 23. septembra so oblasti razpustile vsa železničarska društva z motivacijo, da so delovale proti pravilom. Toda vse šikane niso mogle ugonobiti železničarskega gibanja. Uspeh boja sicer ni bil primeren, ker je od tega, kar je upravna obljubila, le malo izvedenega. Toda železničarji so izvojevali *moralnično zmago*, ter se prepričali, da ni verjeti obljubam uprave.

S 15. septembrom 1910 je začel »Bosansko-hercegovački Željezničar«, ki je bil prej mesečnik, dvakrat na mesec izhajati. Od tega časa se ga je izdalo 57.300 izvodov. List se čita danes v vseh železničarskih krogih in je splošno priljubljen. To pa vsled tega, ker je največji nasprotnik tlačiteljev.

Knjižnica zveze šteje 823 knjig, katerih se je posluževalo 508 članov. Sploh pa je za izobrazbo članov zveza potom raznih učnih tečajev mnogo storila.

Blagajniško poročilo izkazuje 26.951 kron 53 vin. dohodkov in 24.961 kron 48 vin. izdatkov.

Zveza je štela koncem julija t. l. 1228 članov.

Za podpore članom je zveza izdala: Bolniške podpore 2267 kron, pogrebne 2025

kron, izvenredne podpore 225 kron.

Iz tega poročila je razvidno, da organizacija bosansko-hercegovinskih železničarjev vkljub vsem šikanam vrlo napreduje.

Socializem napreduje tudi v ledenomrzli in do skrajnosti izkoriščani Alaski. Rudarji, vposleni v zlatih rudnikih v Deadwoodu so ustanovili krepko organizacijo. Z namenom da razširijo socialistično misel tudi po ostalih rudarskih nasedbinah Alaske, so pred kratkim apelirali na glavni stan stranke za gubernika in organizatorja in obenem poslali zlatega prahu v vrednosti 106 dolarjev 88 centov (530 kron 12 vinarjev). Zlat prah je bil namenjen za pokritje stroškov organizatorja. Izvrševalni odbor se je takoj odzval in poslal soodr. Goebela v Alasko.

»Proletarec«.

Ameriški socialisti imajo dosedaj enega sodruga kot poslanca v narodnem kongresu, 18 sodrugov v deželnih zbornicah, 31 županov in 225 izvoljenih sodrugov v javnih službah.

Podjetniški terorizem. V Lipskem je izprtih sedaj okolo 5000 kovinarjev; po računih podjetniške zveze bi jih moralo biti 10.000-12.000. Sedaj je podjetniška zveza sklenila, da kaznuje vse tovarnarje, ki so vrgli manj kot 60 odst. svojih delavcev na cesto, z denarno globo 50 mark na moža in dan. Po načrtu te zveze je izključiti v prvi vrsti člane socialno-demokratske kovinarske zveze, potem člane drugih organizacij in naposled neorganizirane delavce. Da se vsa jeza in ves srd podjetnikov obrača zoper socialno-demokratsko strokovno organizacijo, je naravno, ker je samo ta organizacija nevarna kapitalističnemu izkoriščanju. Za neorganizirane delavce so določili podjetniki izplačevanje tedenske podpore 15 mark za čas izpore. Z Judeževimi groši skušajo uničiti delavsko organizacijo, ki jim je trn v oči; ampak ta nakana jim bo splavala po vodi, ker delavci vedo, da je podjetniška ljubezen le kratkega obzora in da bi brž pokazali roge, če bi jim ne bila neprijetna delavska organizacija na vratu. Pobožni »Slovenec«, ki rad vpije o »rdeči strahovladi«, ne zine besede o podlem podjetniškem teorizmu.

Zastopniki francoskega delavstva v Berlinu. V svojem šovinističnem deliriju si meščanstvo Francije in Nemčije — puli lase zaradi maročanskega vprašanja ter ogrožuje svetovni mir in kulturni napredek. Nasprotno skuša socialistično delavstvo obeh držav še bolj utrditi vezi delavske solidarnosti.

Pred enim mesecem so obiskali kakor smo že kratko javili, zastopniki francoskih strokovnih organizacij berlinske sodruga, da bi proučili sistem nemških strokovnih mladeniških organizacij. Socialnodemokratski Berlin jim je priredil v veliki dvorani strokovnega doma pozdravni večer, na katerem je soodr. Sassenbach otvoril vrsto pozdravnih govorov, nakar je drž. poslanec sd. Legien v daljšem govoru pojasnil pomen obiska in skupnega boja proti edine mu delavskemu mednarodnemu sovražniku — kapitalizmu. V eni ali drugi deželi — je povdarjal sd. Legien — je taktika boja različna, ali delavstvo vseh dežel združuje boj za odstranitev kapitalističnega izkoriščanja. Francosko delavstvo ve, da se ne sme bojevati proti nemškemu delavstvu, ampak skupno z njim proti kapitalizmu. V *zdrženju proletarijata temelji svetovni in kulturni napredek*.

V imenu francoskih gostov je odgovarjal sd. Ivetot, član sindikata francoskih organizacij. Njegov govor je dal nemški vladi povod za buriško postopanje. Brzjav je nam že poročal, da je moral sd. Ivetot zaradi tega govora nemudoma zapustiti Nemčijo, da se je izognil izgonu po buričih. Ivetot je v svojem govoru izrazil občudovanje vzornim mladeniškim organizacijam nemških sodrugov, povdarjal je vzgojevalni pomen takih organizacij za socialistično mladino ter se slednjič dotaknil militarizma. *Poskusite le enkrat, bedaki, nahujskati narod proti narodu, oborožili narod proti narodu, videli bote, da bodo narodi čisto drugače porabili to orožje, ki jim ga silite*

v roke. Pobili bodo čisto drugega sovražnika, kakor vi mislite. Vsi proletarci so solidarni v boju proti zatiranju, izkoriščanju in meznemu sistemu.

Radi teh besedi se je čutilo užaljeno prusko »junkerstvo« in pruska milica.

Kongres bolgarske socialne demokracije. V Plovdivu je bil 16. julija kongres bolgarske soc.-demokratske stranke. Kongres je otvoril sodrug Šahbazjan, tajnik socialističnih organizacij v Plovdivu. Nato sta pozdravila shod starešina balkanskih socialistov Blagojev in sodrug Kolarov. V predsedništvo kongresa so bili izvoljeni: Blagojev, Jakov in Gospodinov. Gromovito je pozdravil kongres socialističnega poslanca v velikem narodnem sobranju Vlasovskega. O socialističnem gibanju na Bolgarskem je poročal sodrug Juri Kirkov. Stranka šteje 73 organizacij s 2510 člani, poleg teh organizacij učiteljstva (954 članov), organizacij javnih in državnih uslužbencev (191), 8 mladeniških organizacij (210), 10 delavskih društev (191), 5 dijaških organizacij (74), tako da šteje stranka okrog 5000 organiziranih članov. O stališču socialne demokracije napram novi bolgarski ustavi in o delovanju velikega narodnega sobranja je govoril sodrug Vlasovski. Kongres je sprejel med drugim resolucijo za splošno in enako volilno pravico ter se natančneje bavil s podrobnimi taktičnimi vprašanji glede boja za to pravico.

Gospodarski pregled.

Skladišče živil v tržaškem ravnateljstvu. Poroča se nam, da se je med uslužbenci tržaškega ravnateljstva državnih železnic začela neka akcija za ustanovitev skladišča živil. Taki pojavi so seveda v današnjih časih splošne in še vedno naraščajoče draginje zelo umevni, toda vendar bi bilo dobro, da si uslužbenci stvar dobro ogledajo, predno naznanijo svoj pristop v to sicer hvalevredno organizacijo. Zasedovali bomo to snovitev in ko dobimo pravila na vpogled, bomo tudi odkrito povedali naše mnenje. Pozor torej!

Žganjarske dividende. — Družba, ki izdeluje znano francosko benediktinsko žganje, je za zadnje poslovno leto razdelila 2 milijona 845 tisoč in 725 frankov. Na akcijo, ki je veljala 500 frankov odpade za eno leto čistega dobička 400 frankov, torej 80 odstotna dividenda.

Klerikalni gospodarski polom v Italiji. V italijanskem mestecu Leccu je ustavila svoja plačila klerikalna posojilnica »Piccolo credito Lecchese«. Poneverjene svote znašajo več milijonov lir. V prvi vrsti je oškodovano ubožno kmečko prebivalstvo, ki je zaupalo »gospodom patrom« svoje skromne prihranke. Sedaj preklinja ljudstvo »ljudske osrečevalce« v sutanah.

Kričeče številke. Francoska vlada objavlja zanimivo statistiko o izdatkih posameznih držav za socialne namene. Evo jih: Skupni izdatki za socialne namene v frankih: Angleška 300.000.000, Švica 6.000.000, Francija 120.000.000, Nemčija 81.000.000 Italija 21.000.000 Avstrija 14.000.000. Proc. izdatkov ki jih dajo za socialne namene države v istem redu: 6.45%, 4.00%, 3.00%, 2.15%, 0.94%, 0.54%. Na človeka v frankih: 6.65, 5.75, 3.60, 1.25, 0.62, 0.29. Posamezne številke te tablice govorijo jasnejši kot celi članki. Ako pogledamo posamezne države, vidimo, da stoji v prvi vrsti Angleška s 300.000.000 frankov. Na drugem mestu je Francija s 120.000.000 frankov. Od vesil stoji kakor vidimo, Avstrija s svojimi 14 in pol milijonom na zadnjem mestu. Kakor vidimo, porabi Anglija 6.45 odstotkov skupnih izdatkov za socialne namene, Tudi tu je Anglija na prvem mestu. Takoj za njo jo Švica s 4 odstotki in na zadnjem mestu zopet Avstrija ki porabi borpnega pol odstotka skupnih izdatkov za socialno politiko. Tudi pri izdatkih po glavah prebivalstva stoji dična Avstrija, na zadnjem mestu. Kljub temu dejstvu pa zatrjuje vlada in njeni prijatelji, da koraka Avstrija z ozirom na socialno politiko na

čelu vseh drugih držav. Številke pa dokazujejo jasno, da se porabi le 29 vinarjev na leto na človeka za socialno-politične naprave.

RAZNE STVARI.

Samostani v Avstriji. Pred kratkim je izšla zelo zanimiva knjiga o avstrijskih samostanih, ki jo je napisal premonstratski korar Alfonz Zak. Kakor pravi ta knjiga, je v Avstriji 640 možkih redovniških naselbin z 11.116 člani. Ženski redovi imajo 2316 kolonij s 27.389 članicami, skupno torej 2966 redovniških kolonij z 38.505 člani. Mislimo, da je to dosti jasna slika španskih razmer v Avstriji.

Naveličala se je milijonov. 27-letna milijonarjeva žena Bryant se je dala ločiti od svojega moža, češ da ji daje mož preveč denarja na razpolago. Imela je na leto 160.000 mark za svoje potrebe in 16 avtomobilov. Ko je nekoč izgubila neko 10.000 mark vredno dragocenost, se je njen mož temu smejal in ji kupil drug nakit za 40.000 mark. Zdaj pa noče več z njim živeti, češ, da ravna z njo kakor s kako »punčko«.

Duhovniške poneverbe na Portugalskem. Vsled ločitve cerkve in države po francoskem vzorcu je bila minole dni po vseh portugalskih cerkvah izvedena inventarizacija cekvenega inetja. Kakor poročajo iz Lizbone, je duhovščina kar na debelo poneverjala razne dragocenosti. Zlatnina, srebrnina, dragocene slike in cerkvena oblačila so se prišla duhovniških rok. Vlada ceni vrednost poneverjenih predmetov na 15 milijonov.

Strojna puška, ki postreli cel polk. Pariški major de Vermond d'Auriac od 10. dragonskega polka je izumil samostojen stroj za naglo streljanje, ki ga je strelna normalka Chalonova natančneje preizkusila. Uspehi, ki so jih s tem strojem dosegli v razdalji 1600 metrov, so popolnoma »zadovoljivi«. V kratkem času 2 do 3 minut je mogoče oddati 2000 strel v 100 m dolgo in 200 m široko vrsto, ki odgovarja množini 2 eskadronov v liniji ali enemu polku uvrščenemu v koloni po štiri može, zato se zamore avtomatično slediti brzemu prodiranju tek strojev. Natančnejša sestava tega stroja dozda še ni znana. Kakor je razvidno, bo uspeh s temi stroji »popolnoma zadovoljiv«, kajti z njim bo mogoče v hipu uničiti na tisoče človeških življenj.

Zakaj ima država denar. Pod naslovom »Potrebe verskega sklada« se izplača v letu 1911 med drugim tudi sledeče »dotacije in dopolnila«:

Škofu v Št. Hipolitu 30.000 kron;
knezoškofu v Solnogradu 50.000 kron;
lavantinskemu knezoškofu (v Mariboru) 11.000 kron;
knezoškofu v Gorici 6000 kron;
generalnemu vikarju v Feldkirchu 10.500 kron;
škofu v Budějovicah 25.200 kron;
škofu v Tarnovu 25.000 kron;
škofu v Przemislu 18.300 kron;
škofu v Stanislavu 24.000 kron;
nadškofu v Zadru 28.637 kron;
škofu v Kotoru 14.628 kron;
škofu v Lesini 20.290 kron;
škofu v Raguzi 16.137 kron;
škofu v Šibeniku 12.566 kron.

Zato ima država denar, ki ga iztiskuje iz revnega ljudstva. Kadar pa gre za delavske koristi, so pa blagajne prazne. Da, da, to je red po božji volji!

Kdor pride v Ljubljano in to posebno v nočnem času, dobi dobro postrežbo, kakor tudi delavske časopise v kavarni »Central« na Sv. Petra nasipu. Več v današnjem inseratu.

Vršili so se sledeči shodi in zborovanja.

Postojna. Dne 14. avgusta t. l. se je vršil občni sestanek članov tukajšnje vplačevalnice. Blagajniško poročilo je ugodno. Vodjem vplačevalnice je izvoljen sodr. Gregor Štajer, blagajnikom sodr. Ernst Taučer, preglednikom računov pa sodruga Ivan Kolar in Ivan Hiti.

„Na konferenci čuvajev“.

Pod tem naslovom smo v zadnji številki našega lista priobčili zahteve, stavljene na tej konferenci. V drugo točko pa se je vrnila neljuba tiskovna pomota. Čitati je: »Najvišja plača naj znaša 2000 kron« ne pa 1200 kron.

Vršijo se sledeči shodi:

Na Pragerskem dne 5. septembra 1911 zvečer protestni shod.

V Zidanem mosfu dne 6. septembra 1911 zvečer.

V Ljubljani dne 7. septembra 1911 zvečer javen železničarski shod.

Kongres strokovnih organizacij. — Dne 8., 9. in 10. septembra t. l. se vrši v Trstu peti strokovni kongres s sledečim dnevnim redom:

1. Volitev predsedništva;
2. Čitanje zapisnika zadnjega kongresa;
3. Volitev komisij za: a) pregledovanje mandatov, b) pregled računov, c) pregled predlogov, d) volilni odbor;
4. Poročilo strokovne komisije;
5. Sistem strokovnih organizacij;
6. Strokovne organizacije in zadruga;
7. Politika dela;
8. Interprovincialni pravilnik;
9. Volitev strokovne komisije;
10. Raznoterosti.

Kongres se vrši v veliki dvorani »Delavskega Doma«, Via Boschetto 5. Začetek ob 9. uri predpoldne. Naprosene so vse strokovne organizacije v Trstu, na Goriškem, v Istri in v Dalmaciji, da gotovo pošljejo svoje zastopnike na ta kongres, ki bo velike važnosti za razvoj strokovnih organizacij.

V Bohinjski Bistrici dne 10. septembra 1911 ob 3. uri popoldne.

V Podmelcu dne 11. septembra 1911 ob 11. uri predpoldne.

V Podbrdu dne 11. septembra 1911 ob 5. uri popoldne.

Sp. Šiška.

Člane se opozarja na diskuzijski večer, kateri se vrši vsako prvo sredo v mesecu pri Anžoku ob 8. zvečer.

O d b o r

Kavarna „Central“

v Ljubljani, Sv. Petra nasip 37
(poleg jubilejnega mostu)

se priporoča gg. železničarjem.

Kavarna je vsak dan vso noč odprta.

Zagotavljajoč najboljšo postrežbo bilježi

z velespoštovanjem
ŠTEFAN MIHOLIČ
kavarnar.

Kavarna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

— Napičina je odpravljena. —

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij
in časnikov v vseh jezikih.

10 zapovedi

za zdravje in 10 zapovedi za kmetovalca, vsake posebej tiskane, dobi vsak človek zastonj v lekarni Trnkoczy zraven rotovža v Ljubljani. V tej lekarni se tudi oddajo zdravila p. t. članom okr. bol. blagajne v Ljubljani, bol. zavodu c. kr. tob. tovarne in bolniške blagajne južne železnice.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.
Tiska Dragotin Priora v Kopru.